

לוח ברכות חמשת מיני דגן על פי ספר שלחן ערוך המקוצר או"ח ח"א

שם המאכל	באלו האופנים	ברכתו כשאינו קובע סעודתו עליו	ברכתו כשקובע סעודתו עליו ^(א)	מקורות
גִּהְנוֹן – כמו בצק עלים מבושל בהרבה שמן		בורא מיני מזונות	בורא מיני מזונות	סי' ל"ד, ס' ט'
הָרִים – דגן כתוש ומבושל		בורא מיני מזונות	בורא מיני מזונות	סי' ל"ד, ס' ז'
זֵלְאִיָּא – בצק ממוגן במחבת בהרבה שמן		בורא מיני מזונות	בורא מיני מזונות	סי' ל"ד, ס' ט'
חלה מתוקה מעט – שדרכה להיאכל דרך סעודה		המוציא	המוציא	סי' ל"ד, ס' ג'
פּוֹפּוֹאָנָה – בצק מבושל ^(ב)	בכלי סגור אפי' ללא שמן	בורא מיני מזונות	בורא מיני מזונות ^(א)	סי' ל"ד, ס' ו'
לְחֵיץ – בצק רך שנאפה ע"ג מחבת ובהלקו העליון נקבים נקבים ^(ג)	ובכלי פתוח	בורא מיני מזונות	המוציא	ח"ב סי' נ"ט הע' ס"ב
מְלֻחָה – כמו בצק עלים	מגיע באמצעיתו לעובי 8-10 מ"מ	בורא מיני מזונות	המוציא	סי' ל"ד, ס' י"א הערה י"ד
	דק כ-3 מ"מ	בורא מיני מזונות	בורא מיני מזונות	
מְצוֹת	כשמשחו המחבת במעט מרגרינה (או שמן) כדי שלא תדבק העיסה	בורא מיני מזונות	המוציא	סי' ל"ד, ס' ח'
	כשטגנוהו במחבת בהרבה מרגרינה (או שמן)	בורא מיני מזונות	בורא מיני מזונות	סי' ל"ד, ס' ט'
סְפָאִיא – כמו בצק עלים שנאפה בתנור		המוציא ^(ד)	המוציא	סי' ל"ד, ס' ג'
סּוּפְגַנִּיּוֹת		בורא מיני מזונות	המוציא	סי' ל"ד, ס' ח'
עֲצִידָה – קמח ששופכין לתוך מים רותחים		בורא מיני מזונות	בורא מיני מזונות	סי' ל"ד, ס' ט'
פְּתוּתָה – פירורי לחם מבושלים בכלי ראשון	אם אין בהם אפי' פירור אחד כזית אע"פ שנראה שיש בו תואר לחם	בורא מיני מזונות	בורא מיני מזונות	סי' ל"ד, ס' י"ד
פְּרוֹסוֹת לַחֵם מְטוּגָנוֹת וּמְצוֹת מְטוּגָנוֹת	אם יש בהם אפי' פירור אחד כזית אע"פ שאין בו תואר לחם	המוציא ^(ה)	המוציא ^(ה)	סיד ל"ד, ס' י"ד
קְלוֹב – לחם אפוי ע"ג מחבת		המוציא	המוציא	סי' ל"ד, ס' ח'
פֶּת הַבָּאָה בַּכִּסְיָן ^(ו) וְשָׂאֵר מְצוּנוֹת, פִּירוֹת וּמִשְׁקָאוֹת		בזמן שיש קידוש - אין צורך לברך אחריהם אע"פ ששבע מהם קצת כיון שנפטרים בברהמ"ז. בזמן שאין קידוש - המנהג פשוט שלא לברך ויש להם ע"מ שיסמוכו, ועכ"פ יש ליהדר להרהר הברכה בליבו, ואם מרגיש בעצמו ששבע מהם קצת לכולי עלמא צריך לברך בפיו ובשפתיו, ואפי' אם נזכר אח"כ בתוך הסעודה צריך לברך.		

(א) הגדרת שיעור קביעות סעודה עי' שע"ה ח"א סי' ל"ד ס' ד', ה' והערה ז', ובפסקי מהרי"ץ חלק ה' דפים ס"ה, ע"ד. (ב) מעיסת הכובאנה יש להפריש חלה ללא ברכה (עי' שו"ת עולת יצחק ח"א סי' ק"מ אות ב') (שע"ה יו"ד סי' ק"ע ס' י"ח). (ג) וכן המנהג. (ד) עיסת הלחוח אינה חייבת בחלה קודם האפייה מפני רכותה, ועל כן יש להפריש חלק לאחר האפייה, בברכה, אם מוציאים את הככרות מן המחבת לתוך כלי ומצטרף שם כשיעור (כמבואר בשו"ת עולת יצחק ח"ב סי' רכ"ב). ועי' שע"ה יו"ד סי' ק"ע ס' י"ט. (ה) כי נחשבים ללחם גמור בכל ימות השנה ולא רק בפסח, כיון שעיקר רוב אכילתן (בזמנינו) הוא דרך שביעה וסעודה ממש. (ו) מברך על הפירור כזית והשאר נפטרים ממילא. (ז) מהי פת הבאה בכסנין עי' שע"ה ח"א סי' ל"ד, ס' ב'.

*דין ברכה אחרונה על פרפראות שקודם הסעודה (געלה) עי' שע"ה סי' ל' ס' ג'.

טבלת קדימה בברכות [בפירות] (א)

מה קודם	סוגי פירות
ממין שבעה, שלם, חביב	עץ
שלם, חביב	אדמה
ממין שבעה, מהעץ שלם, מהעץ חביב, מהאדמה שלם, מהאדמה חביב	עץ ואדמה
מ'זונות, ע'ץ, א'דמה, ג'פן, ש'הכל	בגעלה

(א) עי' שע"ה ח"א סי' מ"א ס' א', ב', ה'.

ברכות שונות

שם	הברכה	מקורות בשע"ה
ריחאן	עצי בשמים	ח"א סי' מ"ד ס' ז'
שדאב	עשבי בשמים	שם
צפורן	מיני בשמים	שם ס' ח'
עלי קאת	שהכל	ח"א סי' ל"ח ס' י"ח
הגבים	שהכל	ח"א סי' ל"ח ס' ב'

אופן מדידות הכזית וכביצה

פורסם בעלון 'פעולת צדיק' מס' 41

היות והדבר פשוט בכל ספרי הפוסקים ראשונים ואחרונים שכל מדידות הכזית, כביצה, לכל דיני התורה, וכגון ברכות הנהנין, אכילה פחות מכשיעור לחולה שיש בו סכנה ביוה"כ וכו', הם לפי נפח ולא לפי משקל, וכן העליתי בס"ד בשו"ת עולת יצחק (ח"א סימן מ"ד שאלה ג').

לכן יש לשים לב שכל מה שכתבנו בספר שלחן ערוך המקוצר, משקל גרמים בעניני המאכלים, היינו בדברים שהנפח והמשקל שוים. אך ודאי בדברים שאין הנפח והמשקל שוים, כגון במיני המזונות היבשים שמייצרים כיום, שם צריך ללכת אחר הנפח (שבמוצרים אלו כגון קרקרים בסקויטים וכד', לפעמים בכ-12-13 גרם יש נפח של כזית לפי נפח של כ-29 סמ"ק, לפי בדיקת מומחים. ולשיטתנו שהכזית כשליש ביצה כ-19 סמ"ק, יש שב-8 גרם יש נפח כזית. ואם הכזית כרביע ביצה כ-14 סמ"ק, יש מהמוצרים הנ"ל שב-6 גרם יש נפח כזית).

ביקרא דאורייתא הצ' יצחק רצאבי

הרוצה לראות מקורות בהרחבה, וכן כיצד מודדים לפי נפח יעיין בקונטרס "ואת הנחלים ארנון"

ניתן להשיגו בטל' 03-6768125

רשימת פירות וירקות שברכתם בורא פרי העץ*

אבוקדו,	דובדבן,	עֵנָב,	שקד – (שקדים המרים,
אגוז אליסר,	דומדמניות,	ערמונים,	כשהם קטנים שאז עיקר
אגוז ברזיל,	וואמפי	פג'ואה,	אכילתן היא הקליפה שאינה
אגוז מלך,	זית – (זית כבוש, מברכין	פיטאיה עמודי,	מרה, ועל דעת כן נוטעין
אגוז מקדמיה,	בורא פרי העץ, אם אוכלין	פיטנגה,	אותן, מברך עליהם בורא
אגוז פקן,	אותו שלא בתוך הסעודה).	פיסתוק,	פרי העץ. וכשהם גדולים
אגוז צנובר,	** חבוש – דוקא	פסיפלורה,	שאו עיקר האכילה הוא מה
אגס,	כשהוא מבושל, (חבוש	פרי עדן,	שבפנים והוא מר, אם אוכלין
אוכמניות,	במקומות שהוא קשה והדרך	צימוק,	כך אינו מברך כלל. אבל אם
אנונה,	לבשלו כגון בארץ ישראל,	קוקוס,	מְתָקָן על ידי האור או דבר
אפרסמון,	אין לברך עליו כשהוא חי	קיוי	אחר, כיון דפרי נינהו וגם על
אפרסק,	בורא פרי העץ אלא שהכל).	קלמנטינה,	דעת כן נוטעין אותן, מברך
אשכולית,	חרוב,	קניסטל,	עליהן בורא פרי העץ. שקדים
אתרוג – (גם כשהוא מטוגן	לונגן,	קשיו,	המחופין בסוכר אף על פי
בדבש או בסוכר).	לוקומה,	קרמבולה,	שהסוכר הוא הרוב, מכל
בבקר,	מנגו,	רימון,	מקום מברכין עליהם בורא
גודגדנית,	מנדריינה,	שזיף,	פרי העץ וכן כל כיוצא בזה).
גויאבה,	מרולה,	שזיף סיני,	תאנה,
גרגרי פנמה,	משמש,	שסק,	תות עץ,
	נקטרינה,		תמרה,
	ספודילה,		תרמילו,
	ספוטה,		תמרינדו,
			תפוח הורד,
			תפוח זהב,
			תפוח עץ.

רשימת פירות וירקות שברכתם בורא פרי האדמה*

אבטיח,	גרעיני דלעת,	עדשים,	שומר,
אננס,	גרעיני חמניות,	פאפאיה,	שומשום,
אספרגוס,	דוחן,	פול,	שעועית,
** אפונה,	דורה,	פופקורן,	תורמוס,
ארטישוק,	** מאש,	פטל,	תות שדה,
בוטן [אגוז אדמה],	מילון,	פטרזיליה,	תות גינה,
בטטה,	מלפפון,	פלפל מתוק,	תירס,
** במיה,	מרקוזיה,	פריכיות אורז,	תמכא (חריין),
בננה,	סברס (צבר),	צנון – צנונית,	** תפוח אדמה,
בצל,	סויה,	קולורבי,	תרד.
ברוקולי,	** סלק,	** קישוא,	
גזר,	סלרי,	קנרס,	
גמבה,	עגבניה,	שום,	

* הערה: פירות וירקות המסומנים ב- ** ברכתם היא לאחר בישולם או טיגונם, או שרגילים לאכלם כך כשהם חיים.

לוח מידות ושיעורי תורה למנהגינו

על פי ספר שלחן ערוך המקוצר ג' חלקים או"ח

מקורות	השיעור	המידה
	2 סנטימטר	אגודל
ח"ב סי' ע"ז ס' א'	960 מטר	אלפיים אמה
ח"ב סי' ע"ה הערה ב'	48 סנטימטר	אמה
ח"ב סי' ע"ה הערה ב'	2 סנטימטר	אצבע
ח"ב סי' ע"ה ס' כ'	(ב)	בית-סאתיים
ח"ב סי' נ"ז הע' ה' וח"ג סי' פ"ז ס' י"א	18 דקות	הילוך מיל
שע"ה יו"ד ח"ב סי' ק"ע ס' ז'	1.666 גרם (א)	הפרשת חלה בכרכה
ח"ב סי' ע"ה הערה ב'	8 סנטימטר	טפח
ח"ג סי' קי"ג הערה כ"ד	56 גרם	כביצה
ח"ב סי' ע"ו ס' ה'	כמו שליש ביצה 18.6 גרם	כגרוגרת
ח"ג סי' קי"ג, הע' כ"ד	2-9 דקות	כדי אכילת פרס
ח"א סי' ח' ס' כ"ו	כ-4 סנטימטר	כדי עניבה
ח"ג סי' צ"א, ס' ט"ז הערה מ"א	כ-17 גרם בקירוב, וטוב להחמיר כ-28 גרם	כזית
ח"ג סי' קי"ג, הערה כ"ד	38 גרם	ככותבת הגפה
שם	באדם בינוני כ-40 גרם	כמלוא לוגמיו
ח"ב סי' ע"ז ס' א'	היינו 70 אמה ושני שליש אמה 33.92 מטר	עיבורה שלייעיר
שע"ה יו"ד ח"א סי' ק"ס ס' א'	101 גרם כסף	פדיון הבן
ח"ב סי' נ"ט הערה כ"ט	86 גרם	רביעית
ח"ג סי' קי"ג ס' י"ג	כ-30 גרם	שני שלישי ביצה

(א) ובפחות מזה יש שלא נהגו להפריש כלל. ויש מצריכים להפריש בלא ברכה, ממשקל 1,200 גרם בערך.

(ב) היינו כמו שהיתה חצר המשכן 100 אמה אורך, ו-50 אמה רוחב (דהיינו 48 מטר אורך, ו-24 מטר רוחב) ואם הוא מרובע, עולה בחשבון 70 אמה ו-4 טפחים (33.92 מטר), על 70 אמה ו-4 טפחים. ואם המקום הוא עגול, או שאר צורות, צריכים גם כן שיעלה בתשבורת 5000 אמה (1.152 מטר).